

Οδηγίες για «συμπεριληπτική γλώσσα» στα ελληνικά

ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΓΚΟΥ

**ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ
ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ**

**TRANSLATING EUROPE WORKSHOP (TEW)
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ
3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021**

ΠΗΓΕΣ

2

- Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018, *Πολυδεκτική επικοινωνία στη ΓΤΣ*, Ευρωπαϊκή Ένωση [στο εξής *ΓΤΣ ΕΕ*]
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2018, *Ουδέτερη ως προς το φύλο γλώσσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, Ευρωπαϊκή Ένωση [στο εξής *ΕΚ*]
- Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2021 [2010], *Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και των λοιπών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα ελληνικά*, σ. 25-31 [στο εξής *ΓΔΜ ΕΕπ*]
- Υπουργείο Εσωτερικών – Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων - Γκασούκα Μαρία & Γεωργαλλίδου Μαριάνθη, 2018, *Οδηγός χρήσης μη σεξιστικής γλώσσας στα διοικητικά έγγραφα*, Αθήνα, Εθνικό Τυπογραφείο
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) - Μοσχοβάκου Ναυσικά και Χατζηαντωνίου Λίνα, 2018, *Οδηγός προς τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας για την εξάλειψη του σεξισμού και των έμφυλων διακρίσεων*, Αθήνα, ΕΣΠΑ 2014-2020

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

(Οδηγός ΓΔΜ ΕΕπ 2021)

3

- «[...] μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση στο πολύ σημαντικό ζήτημα της συμπεριληπτικής ή πολυδεκτικής επικοινωνίας και γλώσσας (δηλαδή, επικοινωνίας και γλώσσας η οποία, αφενός, είναι ουδέτερη ως προς το φύλο και, αφετέρου, αντιμετωπίζει με προσεκτικό τρόπο και με σεβασμό τις ευαίσθησιες ατόμων που ανήκουν σε συγκεκριμένες κοινωνικές, εθνοτικές, φυλετικές ή άλλες ομάδες, π.χ. άτομα με αναπηρία, ΛΟΑΤΚΙ+, άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, εθνοτικές ή φυλετικές μειονότητες κ.λπ.)»
- «[...] σε σχέση με άτομα που ανήκουν σε συγκεκριμένες κοινωνικές, φυλετικές, εθνοτικές ή άλλες ομάδες, το ζήτημα τοποθετείται επίσης κυρίως στο επίπεδο της ορολογίας. Πρόκειται για όρους όπως: **άτομα με αναπηρία** αντί του όρου **ανάπηροι** (ώστε να αποφεύγεται η ταύτιση ανθρώπου και αναπηρίας), **άτομα με αυτισμό** αντί του όρου **αυτιστικοί**, **άτομα με ψυχική νόσο** αντί των όρων **ψυχασθενείς ή ψυχοπαθείς [...]**, **σεξουαλική εργασία** και **σεξουαλικά εργαζόμενος/-η** αντί των όρων **πορνεία, πόρνη, εκδιδόμενος/-η** και **ιερόδουλη**, **τέκνα χωρίς γάμο των γονέων τους** αντί του όρου **εξώγαμα τέκνα**, **αντικανονικοί (ή παράτυποι) μετανάστες** αντί του όρου **παράνομοι μετανάστες**, **Ρομά** αντί των όρων **Τσιγγάνοι ή Αθίγγανοι ή Γύφτοι** κ.λπ.»
- «Πρόκειται για δύσκολο αγώνα μακράς πνοής, που απαιτεί επιμονή και υπομονή και στον οποίο κάθε νίκη, μικρότερη ή μεγαλύτερη, έχει την αξία και τη σημασία της.»

ΟΔΗΓΟΙ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΕΕ

Το πρόβλημα στα ελληνικά

4

- ΓΕΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ ΓΕΝΟΥΣ
- ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΞΙΩΜΑΤΑ
- ΧΡΗΣΗ ΤΙΤΛΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΣΕΝΙΚΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

5

- Χρήση της **παθητικής φωνής**:

Η αίτηση υποβάλλεται εις διπλούν. (αντί: Ο αιτών υποβάλλει την αίτηση εις διπλούν.)

- Χρήση της **προστακτικής ή χρήση του β' (πληθ.) προσώπου στις άλλες εγκλίσεις, όταν το επιτρέπει το κείμενο:**

- *Συμπληρώστε το έντυπο έως τις 20 Απριλίου 2021.*

- *Πρέπει να συμπληρώσετε το έντυπο έως τις 20 Απριλίου 2021.*

- *(αντί: Οι ενδιαφερόμενοι υποχρεούνται να συμπληρώσουν το έντυπο έως τις 20 Απριλίου 2021).*

- Μετατροπή της **ονοματικής σύνταξης σε ρηματική:**

- *Αν ενδιαφέρεστε, επικοινωνήστε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο... (αντί: Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο...)*

ΟΔΗΓΙΕΣ (συνέχεια)

6

- Χρήση του **πληθυντικού** που είναι κοινή για τα δύο γραμματικά γένη
 - πρόεδροι, υπουργοί κλπ.
- Χρήση **συμπεριληπτικών όρων** στους οποίους δεν εκφράζεται φύλο ή **δόκιμων περιφράσεων**
 - πρόσωπο, άτομο, μέλος (του Κοινοβουλίου ή της Επιτροπής), ενδιαφερόμενα μέρη, μέλη προσωπικού, διευθυντικά, υπηρεσιακά (ή άλλα) στελέχη, ερευνητικό προσωπικό, εργατικό δυναμικό, αναγνωστικό κοινό, ο ελληνικός λαός (αντί: οι Έλληνες), πληθυσμός κ.λπ.
- **Προσθήκη της φράσης *άνδρες και γυναίκες* ή της φράσης *γυναίκες και άνδρες*** στην κατάλληλη πτώση, όταν κρίνεται απαραίτητη η σχετική διευκρίνιση (ΓΔΜ ΕΕπ)
- Όταν το άρθρο ή οι κτητικές αντωνυμίες δεν είναι απολύτως απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν (π.χ. σε απαριθμήσεις, προκηρύξεις κ.ά.) μπορούν να αποφεύγονται.
 - *Κάθε υπάλληλος...* (αντί: *Ο υπάλληλος...*) (ΓΓΣ ΕΕ)

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ/ΑΞΙΩΜΑΤΑ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

7

- Χρήση της καθέτου (/):
 1. στο άρθρο:
 - ο/η πρόεδρος, η/ο υπουργός, ο/η βουλευτής, του/της πολιτικού, της/του ιατρού
 2. σε ουσιαστικά όταν υπάρχει διτυπία:
 - μεταφραστής/μεταφράστρια
 3. επίθετα, μετοχές κτλ.
 - ο αιτών/η αιτούσα
 - 4 στον πληθυντικό:
 - φοιτητές/φοιτήτριες (ΓΓΣ ΕΕ)
- Αντικατάσταση του γενικού αρσενικού τύπου και **εμφάνιση και των δύο γενών ολογράφως**, π.χ. *ο μεταφραστής και η μεταφράστρια, ο χρήστης και η χρήστρια.*
- Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατή και η **χρήση καθέτου** μεταξύ των δύο γενών αντί του συμπλεκτικού συνδέσμου και, π.χ. *ο μεταφραστής / η μεταφράστρια, ο χρήστης / η χρήστρια.*
- **Εμφάνιση και των δύο γενών με κάθετο και παύλα αλλά με συγκεκριμένη τη δεύτερη λέξη**, π.χ. *ο/η μεταφραστής/-άστρια ή η/ο μεταφράστρια/-αστής» (ΓΔΜ ΕΕπ)*

ΟΔΗΓΙΕΣ (συνέχεια)

8

- Χρήση εναλλακτικών όρων για την περιγραφή ενός επαγγέλματος:
 - «προσωπικό καθαρισμού» αντί για «καθαρίστριες»
 - «νοσηλευτικό προσωπικό» αντί για «νοσοκόμες» (ΕΚ)
- Όταν, ωστόσο, γίνεται γενική αναφορά σε πλήθος ανθρώπων, είναι σκόπιμο να χρησιμοποιείται το παραδοσιακά αναφερόμενο ως γραμματικό «αρσενικό» γένος (οι μαθητές, οι ενδιαφερόμενοι κλπ.) με την αντίληψη ότι εκφράζει όλα τα φύλα. Εάν πρέπει να αναφερθεί συγκεκριμένα το φύλο του πλήθους, μπορούμε να γράψουμε:
 - οι φοιτήτριες (εάν μόνο στις γυναίκες αναφέρεται το κείμενο) ή (π.χ.) οι άρρενες φοιτητές (εάν μόνο στους άνδρες αναφέρεται το κείμενο). (ΓΓΣ ΕΕ και ΓΔΜ ΕΕπ)
- Στα **πολυλεκτικά σύνθετα επαγγελματικά ουσιαστικά** (π.χ., στο αρσενικό: **τοπογράφος μηχανικός, προγραμματιστής-αναλυτής, πρόεδρος εφετών, γενικός γραμματέας, γενικός διευθυντής, επίκουρος καθηγητής** κ.λπ.) **ακολουθούνται αναλογικά οι πρακτικές και οι κανόνες που ισχύουν και για τα μονολεκτικά επαγγελματικά ονόματα** (αντίστοιχα, στο θηλυκό: **τοπογράφος μηχανικός, προγραμματίστρια-αναλύτρια, πρόεδρος εφετών, γενική γραμματέας, γενική διευθύντρια, επίκουρη καθηγήτρια** κ.λπ.) (ΓΔΜ ΕΕπ)

ΧΡΗΣΗ ΤΙΤΛΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

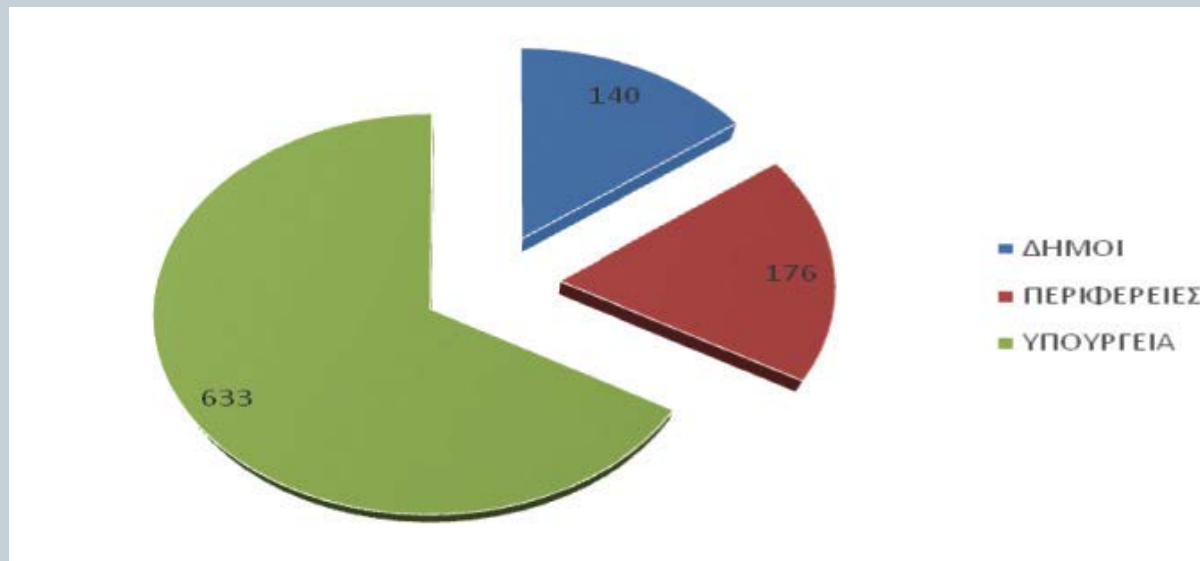
9

- Στη ΓΓΣ οι λέξεις «κυρία» και «κύριος» (συντετμ.: κα/κος ή κ.) χρησιμοποιούνται με την έννοια της αυτεξουσιότητας· δεν χρησιμοποιείται ο όρος «δεσποινίς» που αναφέρεται σε οικογενειακή κατάσταση
- Προτείνεται να αποφεύγονται οι όροι που παραπέμπουν μόνο στον «άνδρα»:
 - επάνδρωση → στελέχωση
 - ανδρική δουλειά → απαιτητική, βαρειά δουλειά

Οδηγός μη σεξιστικής γλώσσας στα διοικητικά έγγραφα

10

- Μελέτη 949 διοικητικών εγγράφων τη χρονική περίοδο 2007-2017

- «Σεξιστική γλώσσα εις βάρος των γυναικών εντοπίζεται : στη μορφολογία των ονομάτων, στα άρθρα και τους επιθετικούς προσδιορισμούς, στη χρήση των αντωνυμιών, στη σύνταξη και στη λεξική σημασία των ονομάτων»
- Ακολουθεί η παράθεση των επιμέρους περιπτώσεων, προτάσεων και παραδειγμάτων όπως αναγράφονται στον Οδηγό.

1. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

11

- **Πρόταση:** Η ταυτόχρονη αναφορά σε γυναίκες και άντρες όταν το κείμενο αναφέρεται σε μεικτούς πληθυσμούς αποτελούμενους και από τα δύο φύλα:
 - Μέσω της χρήσης και των δύο γραμματικών γενών είτε αναγράφοντας ολόκληρη τη λέξη είτε την κατάληξη του αρσενικού - εφόσον η λέξη είναι γένους θηλυκού- και το αντίστροφο
 - Όταν η αναφορά σε γυναίκες είναι αποκλειστική, η χρήση του θηλυκού γένους αυτονόητα είναι επίσης αποκλειστική
- **Παράδειγμα:** *Οι εργοδότριες και οι εργοδότες όπως περιγράφονται στην παράγραφο 1 είναι υποχρεωμένες/οι να μεριμνούν ώστε οι εργαζόμενες και οι εργαζόμενοι σε αυτές/ούς μετανάστριες/ες, να τυγχάνουν άμεσα ιατρικής αξιολόγησης και φροντίδας [...].*

2. ΑΡΘΡΑ

12

- **Πρόταση:** Σε κάθε περίπτωση κατά την οποία δημιουργείται αμφισημία ως προς το γένος του ονόματος αναφοράς σε άτομα και ομάδες ανθρώπων λόγω της κοινής μορφολογικής κατάληξης, να αναγράφονται τα άρθρα και στα δύο γένη. Στην περίπτωση δε της μορφολογικά κοινής ονομαστικής και γενικής του πληθυντικού, να προστίθεται η διευκρίνιση: ‘γυναίκες και άντρες’
- **Παραδείγματα:** ‘τις/τους υπαλλήλους’, ‘τις/τους εκπαιδευτικούς’, ‘τις/τους ασθενείς’, ‘τις/τους πρόσφυγες’, ‘τις/τους ανά τον κόσμο ομογενείς’, ‘οι πρόσφυγες, γυναίκες και άντρες’, ‘οι ανά τον κόσμο γυναίκες και άντρες ομογενείς’

3. ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΟΝΟΜΑΤΙΚΗ ΦΡΑΣΗ

13

- **Πρόταση:** Στις περιπτώσεις μορφολογικής ταύτισης αρσενικού και θηλυκού γένους τα προσαρτήματα στην ΟΦ (π.χ. επιθετικοί προσδιορισμοί) να παρατίθενται και στα δύο γένη. Όπου αυτό δεν είναι εφικτό, να προστίθεται η φράση ‘γυναικών και αντρών’.
- **Παράδειγμα:** ‘τον ορισμό της/του υπεύθυνης/ου εκπρόσωπου του Δήμου ως συνεργάτιδος/τη’

4. ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

14

- **Πρόταση:** Στις περιπτώσεις αναφοράς σε μεικτούς πληθυσμούς να παρατίθενται και τα δύο γένη των αντωνυμιών που αναπέμπουν σε πρόσωπα.
- **Παραδείγματα:** ‘της/του’, ‘η/ο οποία/ος’, ‘όσες/οι’, ‘άλλες/ους’, ‘όλες/ους’
- Ιδανικά κανένα από τα δύο γένη δεν θα έπρεπε δηλώνεται με 3-4 γράμματα. Επειδή όμως αυτό δεν είναι πάντα εφικτό, καλό είναι **να εναλλάσσονται τα γένη ως προς το ποιο προηγείται συντακτικά και ποιο ακολουθεί.**

5. ΣΕΙΡΑ ΟΡΩΝ

15

- **Πρόταση:** Πρόταξη του θηλυκού γραμματικού γένους. Στόχος είναι η επιλογή δήλωσης του γένους/ φύλου να είναι ανατρεπτική ως προς τον κυρίαρχο γραμματικό κανόνα και να λειτουργήσει αφυπνιστικά
- **Παράδειγμα:** *καλό θα ήταν να καταστούν σαφή την επιλογή τους **στις/στους αναγνώστριες-τες***

6. ΛΕΞΙΚΕΣ ΣΗΜΑΣΙΕΣ

16

- **Πρόταση:** να ακολουθηθούν οι προηγούμενες προτάσεις.
- **Παράδειγμα:** η φράση: «[...] ενός ιατρού, ελλείπει δε αυτού μιας νοσηλεύτριας» θα μπορούσε να μετατραπεί σε: «[...] μίας/ενός ιατρού, ελλείπει δε αυτού μιας/ενός νοσηλεύτριας/τη»

7. ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΥΛΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΑ

17

- **Πρόταση:** Τα κείμενα προσλαμβάνονται και ερμηνεύονται από τις/τους αναγνώστριες-τες ως ολόκληρες. Ως εκ τούτου, εάν το σύνολο του κειμένου περικειμενοποιεί την κυριαρχία του αρσενικού γραμματικού γένους, τότε και οι ουδέτερες ως προς το γένος λέξεις θα ερμηνευθούν ως αρσενικές. Για να μη συμβεί αυτό θα πρέπει να εφαρμοστούν όλες οι παραπάνω προτάσεις.
- **Δηλαδή:** Η εγγραφή και των δύο γενών στα Δημόσια Έγγραφα σε όλες τις περιπτώσεις έμμεσης ή άμεσης αναφοράς σε μεικτές ομάδες ανθρώπων οφείλει να είναι συστηματική.

8. Η ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

18

- [...] τα κείμενα προσλαμβάνονται και ερμηνεύονται από τις/τους αναγνώστριες/τες ως ολότητες. Ως εκ τούτου, εάν το σύνολο του κειμένου επιβεβαιώνει την κυριαρχία του αρσενικού γραμματικού γένους, τότε (ανα)παράγει αναπαραστάσεις αρσενικής κυριαρχίας, συχνά ακόμα και εις βάρος της κατανόησής του. Πχ. (φυλλάδιο προγράμματος DAFNE για την άσκηση βίας σε γυναίκες στην εργασία τους) **«Αυτό το φυλλάδιο στοχεύει στις εργαζόμενες γυναίκες, στους εκπρόσωπους των εργαζομένων και στους εργοδότες. [...] Αντιμετωπίστε ευθέως όποιον σας παρενοχλεί: Κάντε το απρόσμενο: Ονομάστε τη συμπεριφορά. Ο,τιδήποτε μόλις έκανε πείτε το και γίνετε συγκεκριμένοι. Να είστε σοβαροί, άμεσοι και να μιλάτε απερίφραστα. Βρείτε έναν μάρτυρα συμπεριφοράς. Ενημερώστε έναν έμπιστο συνάδελφο [...]»**
- Για να μη συμβεί αυτό θα πρέπει να εφαρμοστούν όλες οι παραπάνω προτάσεις.
- **Παράδειγμα:** **«[...] Αντιμετωπίστε ευθέως όποιον σας παρενοχλεί: Κάντε το απρόσμενο: Ονομάστε τη συμπεριφορά. Ο,τιδήποτε μόλις έκανε πείτε το και γίνετε συγκεκριμένες. Να είστε σοβαρές, άμεσες και να μιλάτε απερίφραστα. Βρείτε μία/έναν μάρτυρα συμπεριφοράς. Ενημερώστε μία/έναν έμπιστη/ο συνάδελφο»**

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

19

1

Αναφερθείτε σε επαγγελματικούς τίτλους, θέσεις, αξιώματα και ιδιότητες προσδιορίζοντας το κοινωνικό φύλο των ανθρώπων που τους/τις κατέχουν

Παράδειγμα

Βουλευτές και βουλευτίριες
Συντάκτες και συντάκτριες
Εργαζόμενες και εργαζόμενοι
Δικαστής και δικάστρια
Πρέσβειρα και πρέσβης

2

Χρησιμοποιήστε το θηλυκό και το αρσενικό γένος στα μηνύματα που απευθύνονται σε όλες και όλους

Παράδειγμα

Αναγνώστες και αναγνώστριες
Τηλεθεατές και τηλεθεάτριες
Ακροατές και ακροάτριες

Γιατί;

Γιατί τα ΜΜΕ απευθύνονται σε όλη την κοινωνία. Συνεπώς, τα μηνύματα που προβάλλονται και εκπέμπονται από αυτά θα πρέπει να αναφέρονται σε όλες και όλους, τις αποδέκτριες και τους αποδέκτες. Με αυτόν τον τρόπο, γυναίκες και άνδρες αισθάνονται ότι συμπεριλαμβάνονται, εκπροσωπούνται και συμμετέχουν ισότιμα στη διαδικασία της επικοινωνίας και της ενημέρωσης.

3

Χρησιμοποιήστε την αλφαβητική σειρά κατά την απαρίθμηση όρων ταυτόσημων στο θηλυκό και το αρσενικό γένος

Παράδειγμα
Δασκάλες και δάσκαλοι
Νοσηλευτές και νοσηλεύτριες
Συναδέλφισσες και συνάδελφοι

Γιατί;

Για να πάψει να τοποθετείται συστηματικά το αρσενικό πρώτο από συνήθεια, ή δεύτερο από «γενναιοδωρία» ή «ευγένεια» ή «αβρότητα» προς το λεγόμενο «αδύναμο» φύλο. Η πρόταξη του αρσενικού δεν αποτελεί γραμματικό κανόνα ούτε επιβάλλεται για να θεωρηθεί ορθή η σύνταξη ενός κειμένου, ενός άρθρου ή μιας είδησης. Ωστόσο, προτιμάται ακόμα και σε περιπτώσεις όπου στο κοινό στο οποίο απευθύνεται ένας/μία ομιλητής/τρια συμμετέχουν περισσότερες γυναίκες. Όπως προκύπτει από την έρευνα

4

Παρουσιάστε τις γυναίκες και τους άνδρες με δημόσια δράση χωρίς στερεότυπα, αναφέροντας το ονοματεπώνυμό τους, το επάγγελμα και την ιδιότητά τους

Γιατί;

Γιατί όταν μια είδηση αφορά ένα πολιτικό πρόσωπο ή μια γυναίκα καταξιωμένη σε κάποιον τομέα ή έναν άνδρα εξειδικευμένο αναλυτή, είναι σημαντικό το κοινό να έχει πλήρη γνώση του δημόσιου ρόλου τους ή/και της ιδιότητάς τους. Ωστόσο, οι γυναίκες παρουσιάζονται πολύ πιο συχνά από τους άνδρες μόνο με το μικρό τους όνομα, ενώ επίσης πολύ συχνά προσδιορίζονται με βάση ιδιότητες που σχετίζονται με στερεοτυπικούς ρόλους. Για παράδειγμα, αναφέρονται ως «σύζυγος του...» ή ως «μητέρα x παιδιών». Οι άνδρες, από την άλλη, παρουσιάζονται από τα ΜΜΕ, τις περισσότερες φορές, με το όνομα, το επώνυμό τους και την επαγγελματική τους ιδιότητα.

5

Αποφύγετε εκφράσεις που αναπαράγουν έμφυλα στερεότυπα, μιλήστε για «τις γυναίκες» και όχι για «τη γυναίκα», για «την ημέρα των δικαιωμάτων των γυναικών» και όχι για «τη γιορτή της γυναίκας»

Γιατί;

Πολλές φορές η χρήση συγκεκριμένων λέξεων, όρων και εκφράσεων αναπαράγει έμφυλα στερεότυπα, έστω και χωρίς την πρόθεση του/της ομιλητή/τριας ή του/της δημοσιογράφου. Συνήθως, πρόκειται για εκφράσεις και λέξεις, οι οποίες έχουν ως αφετηρία τις άνισες έμφυλες σχέσεις σε επίπεδο κοινωνίας και αποδίδουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά με βάση τους στερεοτυπικούς ρόλους ανδρών και γυναικών. Στο ίδιο πλαίσιο, άλλοτε εκφράζουν την απουσία γυναικών από κάποιους τομείς, έστω και αν πλέον αυτό δεν ανταποκρίνεται στη σύγχρονη πραγματικότητα (π.χ. «η επάνδρωση του διαστημόπλοιου»). Ως προς τη σημασιολογία τους, συχνά αυτές οι εκφράσεις ή λέξεις έχουν συνδηλώσεις -θετικές ή αρνητικές- με βάση το φύλο. Για παράδειγμα, αναλογιστείτε τη διαφορετική σημασία που έχουν οι εκφράσεις: «Κάνεις σαν γυναικούλα» και «Είσαι αντράκι». Επίσης, είναι σημαντικό να αποφεύγονται

ΚΥΡΙΑ

 ~~ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ~~
 ΚΥΡΙΟΣ

- Αντικαταστήστε εκφράσεις, όρους και λέξεις που διαιωρίζουν τον σεξισμό και τα έμφυλα στερεότυπα, με αντίστοιχες εκφράσεις, όρους και λέξεις που είναι ουδέτερες ως προς το φύλο (βλ. ενδεικτικά τα ακόλουθα παραδείγματα εναλλακτικών γλωσσικών επιλογών).

	Παραδείγματα εναλλακτικών γλωσσικών επιλογών	
 ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ <ul style="list-style-type: none"> ▪ Γιορτή της γυναίκας ▪ Γυναικεία επιχειρηματικότητα ▪ Υιοθεσία ▪ Επανδρωμένες Υπηρεσίες ▪ Ανδραγάθημα ▪ Άνανδρη πράξη ▪ Πατροπαράδοτες συνταγές 		 ΠΡΟΤΙΜΗΣΤΕ <ul style="list-style-type: none"> ▪ Διεθνής ημέρα των δικαιωμάτων των γυναικών ▪ Δημιουργία επιχειρήσεων από γυναίκες ▪ Τεκνοθεσία ▪ Στελεχωμένες Υπηρεσίες ▪ Γενναία πράξη ▪ Πράξη δειλίας ▪ Παραδοσιακές συνταγές

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

25

- Η επιβάρυνση του κειμένου με τους διπλούς τύπους είναι ικανή να εμποδίσει την εξάπλωση παρόμοιων χρήσεων στον γραπτό λόγο;
- Καλύπτουν οι προαναφερθείσες προτάσεις όλες τις περιπτώσεις;
- Τι άλλο θα μπορούσαμε να προτείνουμε;